SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI TUDOMANYEGYETEM, ORVOSEGYETEM ES A PEDAGOGIAI FOISKOLA LAPJA

II. évfolyam 9. szám | 1954. május 4. | Ara 40 fillér

Tanítók, tanárok, orvosok! Tudományos és kulturális intézmények dolgozói! Alkotó- és nevelőmunkátokkal segítsétek elő népünk anyagi és kulturális felvirágzását!

(A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének 1954 május 1-i jelszavaiból).

Május 1

Május 1-én a forradalmi munkásmozgalmat átható egyik vezérlőeszmét, a munkásság nemzetközi összefogását, egyesülését ünnepeljük. Már több mint egy évszázada, hogy a Kommunista Kiáltvány a világ munkásainak szívébe és elméjébe véste a proletár-internacionalizmus gondolatát. 90 évvel ezelőtt az országok és világrészek közötti munkásszolidaritás jegyében született meg a dicső emlékezetű Nemzetközi Munkásszövetség, az első Internacionálé, hirdetve, hogy a munkások fölébe kerekedhetnek sorsuknak, szétzúzhatják és a történelem útjából eltávolíthatják a rabság, a nyomor és az öldöklés rendszerét. A munkásság a forradalmi elmélet világánál saját tapasztalataiból tanulta meg, hogy a tőke elleni harcában legfőbb fegyvere szervezettsége — nemzetközi méretekben.

1890 óta a világ munkásai minden évben május elsején tartják seregszemléjüket a kapitalizmus elleni harcos szövetségük demonstrálására. A nemzetközi munkásmozgalom dicsőséges és megrendítő, győzelmeivel lelkesítő, ideiglenes bukásaiban is nagyobb elszántságra acélozó fegyvertényei töltik be ettől kezdve a május elsejék hosszú sorát. A munkások vörös kokárdái és piros szegfűi a májusi tüntetéseken harci jelvényekké váltak olyan küzdelemben, ahol az ellenség gyakran szegezett puskacsöveket és szuronyokat a munkások mellének; Chicagótól Pétervárig, Varsótól Milánóig sok névtelen proletárhős vére öntözte az utcaköveket. De ezek az áldozatok is érlelték a földkerekség sokmillió munkásában a tudatot, hogy ők az emberi társadalom, a dolgozók jövőjének hordozói.

A május elsejék kifejezték a munkásság életörömét, harcos optimizmusát is. A kizsákmányolás senyvesztő, erőt és reményt apasztó nyomorusága nem tudta megfojtani a munkástömegek vágyát a napfény, az élet szépségei iránt. A májusi ünnep erősítette a proletárokban a bizalmat, hogy majd az ország gazdájává s a haza dús javainak állandó részeseivé válnak.

Ezért üldözte és üldözi ma is a tőkés államok minden rendű és rangú ágense a „nagy" államférfitól a kis rendőrkopóig a munkások Májusát. Betiltják az ünnepet, mintha bizony a történelem előrehaladását be lehetne tiltani. Megtorlásokat alkalmaznak, mintha ezek a kivételes (vagy egyáltalán nem kivételes) munkásellenes rendszabályok a bismarcki kivételes törvények óta nem vallottak volna újra és újra kudarcot. Az áruló jobboldali szociáldemokraták is megtették a magukét, hogy — ha már nem lehet megakadályozni a munkások májusi ünnepét — legalább elsekélyesítsék, eltorzítsák. A szociáldemokraták a harcos tömegdemonstrációk helyett „békés sétát" javasoltak és „kirándulást a zöldbe" — úgy vélvén, hogy ez talán nem borzolja fel a „munkaadók" idegeit.

Hiábavaló volt a terror, hasztalan a kísérlet a munkásmilliók tudatának megfertőzésére. A harcos proletár május elsejék segítettek megnyitni az utat a világtörténelem új szakaszához, a diadalmas proletárforradalmak korához. Az orosz proletáriátus a bolsevikokkal, Leninnel az élén kivívta Október világraszóló győzelmét és megszületett a szovjetek országa, a forradalmi mozgalom nyílt központja, amely felé reménységgel tekintenek minden ország proletárjai és a szabadságukért küzdő elnyomott népek. Ezzel a munkásszolidaritás májusi ünnepe eszmei tartalmában hatalmasan gazdagodott. A világ első szocialista országának szüntelen erősödése, lelkesítő győzelmei és példamutatása mind konkrétabbá tették a világ dolgozói előtt azt az igazságot, hogy a nemzetköziség proletáreszméje egyik legfőbb erőforrása végleges felszabadulásunknak. Mikor a második világháború után a Szovjetunió történelmi győzelme nyomán az országok egész sorában omlott össze a tőke uralma, a felszabadult országok politikájának vezérfonalává lett minden faji és nemzeti gyűlölet, előítélet leküzdése és a proletárinternacionalizmus elvének alkalmazása, újtípusú nemzetközi kapcsolatok létrehozásával.

A népek közötti szolidaritás az elvi alapja korunk hatalmas mozgalmának, a békemozgalomnak is. A népek becsüljék meg egymás értékeit és fogjanak össze azok ellen a sötét erők ellen, amelyek a dolgozók egymás elleni harcától, új háború kirobbantásától remélik uralmuk meghosszabbítását és kiterjesztését. Az idei május elseje a békéért folytatott harc világméretű kórusa lesz, mikor százmilliók fordítják Genf felé tekintetüket és követelik, hogy az imperialisták, mindenekelőtt az amerikai háborús gyujtogatók hagyjanak fel az emberiség elleni gonosz merényleteikkel.

A proletáriátus nemzetközi harcának és győzelmeinek talaján született meg a szocialista hazaszeretet eszméje és érzése is. Amikor a Szovjetunióban és a szovjet nép segítségével felszabadult országokban május elsején saját feltörő alkotóerejüket és nagyszerű alkotásaikat ünneplik a dolgozók, büszkén gondolnak virágzásnak indult hazájukra.

De Május eszméje elvezet nemcsak hazánk, hanem városunk, sőt minden egyes üzemünk erősítő hagyományaihoz. Szegeden a Tisza hídja és az újszegedi liget volt az a küzdőtér, ahol a bátor szegedi proletárok sok május elsején összecsaptak a tőkés földesúri állam rendőreivel és csendőreivel. Szeged nagymultú üzeme, a Kenderfonó nem egyszer volt kohója a májusi tüntetés harci tervének. A helyi történelmi tapasztalatok is bizonyítják, hogy a tőke összefogott erejével a proletáriátus nemzetközi egyesülését kell szembeszegezni. 1919. május 1-én a francia és szerb intervenciós hadak valóságos szuronyerdeje meredt a szabadságot és jobb életet követelő szegedi dolgozók felé. De a Tanácsköztársaságért küzdő szegedi munkások között már ott voltak a forradalmár orosz hadifoglyok, román, szerb és más nemzetiségű proletárok, sőt az intervenciós seregek sok katonája is tettekben fejezte ki együttérzését a szabadságukért harcolók iránt.

A Szovjet Hadsereg fegyverei elhozták hazánknak is a május elseje szabad megünneplését. 1945 óta az egyre gazdagabb, színesebb felvonulás, a felszabadult és bajokon felülkerekedő dolgozók jókedvének áradása évről-évre új lendületet ad a munkához városunkban is. A Tisza hídján átvonuló menet ma is a régi harcosok nyomdokain halad, de a győzelem, a felemelkedés és a békés alkotómunka jelvényeit emeli magasra.

A Horthy-Magyarország urait szolgáló, a dolgozók ellen ideológiai fegyvereket kovácsoló régi egyetem is a multé már. A mi egyetemi ifjúságunk, a szocializmus jövő értelmisége, büszkén sorakozik fel a dolgozók oldalán májusi zászlóink alá!

Székely Lajos

Tudományos kutatómunka a Növényélettani Intézetben

A szegedi egyetemi Növénytani Intézet szerényen húzódik meg az Ady-téri épület első emeletén és a külső szemlélő a legjobb indulattal is csak a tudomány olyanforma csendes meghúzódó fészkét véli felfedni benne.

Ahogy belépünk az intézet folyosójára s végigtekintünk a fal mellett példás rendben sorakozó kísérleti műszerek egész során és fülünket megüti a kisebb-nagyobb motorok duruzsoló hangja; ahogy pillantásunk egy-egy lámpafény körébe hajló hallgató feje fölött elsiklik, miközben ők a mikroszkóp «szemecskéin» keresztül próbálnak az élet legapróbb parányaival is megismerkedni; s ahogy a fehér köpenyes tanársegédet nézzük, amikor arra tovább, a sorbarakott ládikákban félig vagy egészen kicsírázott burgonyaszemek közt féltő gonddal tesz-vesz; akkor már érezzük, hogy ott egész más történik, mint amit az ajtón kivül feltételezhetünk.

A motorzúgás, a fény, a serénykedés, s a burgonya-csírázás illata az élet jóízét hozza felénk.

Ha az embert kellemes meglepetések érik, önkénytelenül is végigsiklik arcán egy könnyed, áttetsző mosoly, s közben egy pillanatra gondolatai felülemelkednek a látottakon, anélkül, hogy elszakadnának attól.

Így jártam én is. A ládikákban csírázó burgonya felfelé törekvő szálacskáit néztem, s közben felötlött bennem története és érdeme. «Valamikor, négy évszázaddal ezelőtt szállt partra Európában a burgonya. Igénytelen kis dísznövénynek ismerték, s ebben a minőségében Görögországban 1836-ban is oly ritka volt, hogy az új királynőt a fővárosba való bevonulásakor burgonyavirág bokrétával köszöntötték. Ebben az időben azonban Európa nyugati felén már másra is használták a burgonyát. Egy adomázótól hallottam felfedezésének tulajdonképpeni «történetét». Mondják, először a felső gumóját kóstolgatták az emberek, mire betegek lettek tőle. Az egyik francia király elrendelte aztán a környéken található összes burgonyatövek összehordatását a piactérre, hogy nyilvánosan égesse el. Nos, ez alkalommal hullott ölébe egy tőről pattant sült burgonya, amit aztán nagyon finomnak konstatáltak középkori elődeink».

Így volt-e? Nem tudom. Lehet, hogy van benne igazság. Tény, hogy ma már a burgonya a második kenyerünk s nagyon fontos növény így is, ha nem is gondolunk ipari és takarmányozási hasznosítására, pedig nekünk ma ez is nagyon fontos.

S most itt állok a Növényélettani Intézet folyosóján s lám itt előttem kártyavékonyságú szeletefogalom; a burgonya nyári ültetése, amikor erre a célra az előző évi gumókat használják fel. E módszerrel azonban a kedvezőtlen tárolási viszonyok miatt erősen leromlott burgonyák kerülnek elültetésre.

Liszenkó szovjet biológus kutatásai nyomán világossá vált, hogy a burgonya minőségi termelésének elengedhetetlen feltétele a nyári ültetés, de ezzel ennek a fontos kérdésnek megoldása még nem teljes. A káros utóhatások elkerülésére a legmegbízhatóbb módszer, ha a tavaszi ültetésből frissen felszedett gumókat használjuk fel közvetlenül a nyári ültetéshez.

Ámde a friss gumó elültetve nem csírázik. Márpedig a feladat megoldásának alaptétele, hogy a frissen felszedett burgonyagumók idejében és egyenletesen hajtsanak ki. A kísérletekkel tehát azt kutatjuk, hogyan lehet az új burgonyát egyenletes és biztos csírázásra késztetni.

Az elmult évi kutatások olyan eredményt adtak, melyek alapján az eddigi kísérletekben szereplő három burgonyafajta helyett az idén már tizennégy fajtával kísérletezünk, keressük a járható utakat.

Minden reményünk megvan arra, hogy munkánkat siker koronázza. Kutatásainkhoz messzemenő támogatást kapunk. A Találmányi Hivatal közvetítésével, mintegy tíz kísérleti intézetben, illetve Állami Gazdaságban folynak nagyban a kísérletek tanszékünk irányítása mellett.

Az Intézet tudományosan dolgozó kollektívája (Ferenczy Lajos, Széki Sára és Boros László), valamint a lelkes szakköri tagok (Romhányik, Hudák, Grecza stb.) biztosítékai a nép érdekében végzett tudományos munka és a gyakorlati élet célkitűzéseinek összekapcsolódásából származó eredményeknek...« — mondotta Szalay elvtárs.

Mikor azután kifelé jöttem az Intézet folyosóján, s az ajtó előtt visszapillantottam az ifjabb és a tapasztalt kutatók szorgos kollektívájára, ismét elkalandoztam gondolatban egy percre, de most már nem a burgonya története, hanem a jövője ötlött fel bennem; s boldog voltam, talán még nevettem is, ahogy kiléptem az Intézetből.

Kerényi György

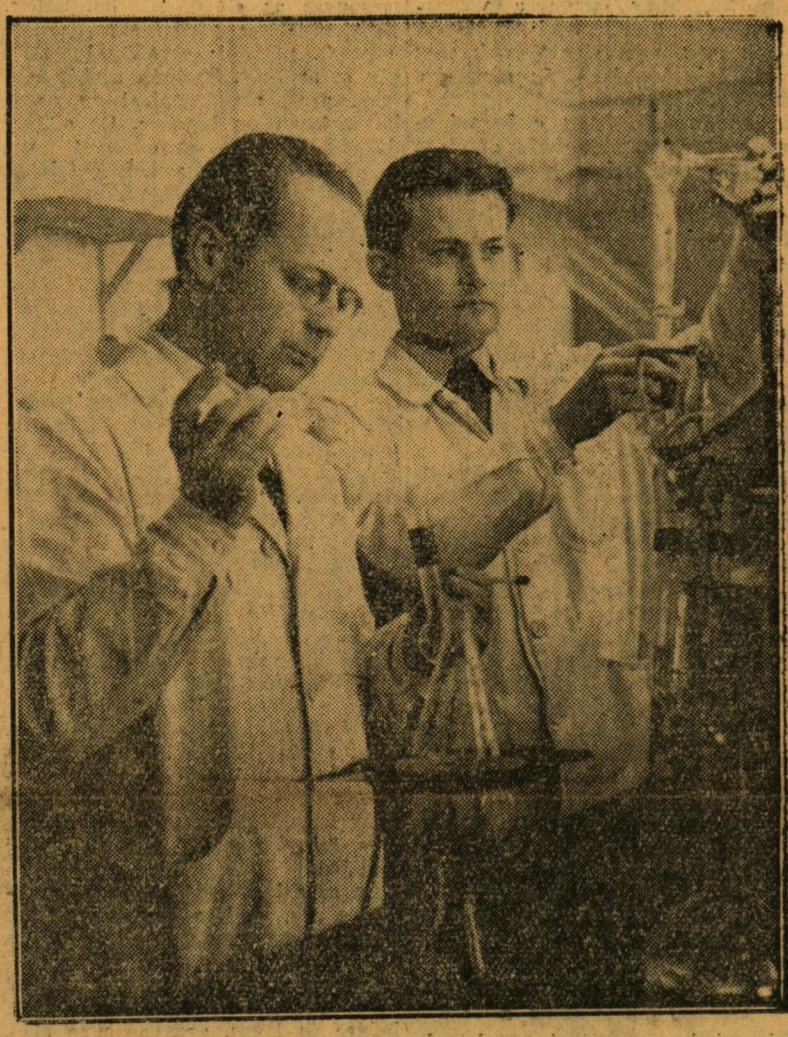

Csírázásgátló anyagok kimut atása a burgonya héjából.

Baktériumtenyészetek beállít ása kőriserdők talajából.

Vizsgák előtt

Alig néhány hét van még az 1953/54-es tanévből, s megkezdődnek az évvégi vizsgák. E vizsgákon számot kell adnunk arról, hogy mennyiben hajtottuk végre pártunk és kormányunk politikája új szakaszának célkitűzéseiből a ránk vonatkozó feladatokat. Melyek ezek a feladatok, mennyiben voltak adva megoldásuk objektív feltételei, hogyan használtuk, vagy nem használtuk ki ezeket, milyen tennivalóink vannak a vizsgákig. E kérdésekkel kívánok részletesebben foglalkozni az alábbiakban.

A kormányprogramm egyetemi vonatkozásaira szándékosan nem térek ki. Mindenki előtt ismeretes, hogy a kormányprogramm végrehajtása nálunk az egyetemi oktatás magasabb színvonalra emelését jelenti. Ez a célja, s ehhez hivatott megadni a szociális és személyi feltételeket. A megfelelő feltételek biztosítása után, szinte kizárólag rajtunk, hallgatókon áll, hogy hogyan élünk velük. Most, hogy közeledik a vizsgaidőszak, szükségképpen adódik a feladat, az tudniillik, hogy éppen a vizsgakérdésekkel összefüggésben vizsgáljuk meg, mennyire kaptuk meg e lehetőségeket és főleg mennyire használtuk ki őket.

Azzal kezdem, hogy a kormányprogramm a második félévre meghozta számunkra a kétségtelenül szükségessé vált ösztöndíjemelést. Azt hiszem túlzás nélkül kijelenthetem, hogy ez a reform egészen kivételes esetektől eltekintve, teljességgel megoldotta az egyetemisták alapvető anyagi problémáit. Az igen gyakori segélyek, szociális juttatások viszont az említett kivételes eseteket is megszüntetik. Valóban nincsenek a reform óta követelődzések, többségükben elégedettek az egyetemisták. Van azonban a dolognak egy másik oldala. Valahogy azt érzem, nem fogtuk fel eléggé mélyen, hogy milyen áldozat volt ez dolgozó népünk és milyen készséges segíteni akarás a kormány részéről. Gondoljunk csak arra, hogy vannak eléggé alacsony fizetésű kategóriák a dolgozók körében, melyeken még ezután fognak segíteni, pedig esetleg jobban rászorultak volna, mint mi. Az állam és a dolgozók ilyen nagyfokú támogatását jobb tanulással, nagyobb szorgalommal kellett volna viszonozni. Valljuk be, e téren nem túlságosan erőltettük meg magunkat.

Nézzük meg milyen egyéb objektív lehetőséget biztosított a kormányprogramm a szakmai színvonal emelésére. Kétségtelen e téren igen komoly nehézségek vannak, melyek gátjai mind a szakmai, mind a politikai munkának. A túlzsúfoltság, a rossz órabeosztások, az egyetemi tematikákban előforduló sok ismétlés mind azt bizonyítja, hogy e téren alig, vagy egyáltalán nem történt változás. Igaz az, hogy a minisztérium évközben nem valósíthatott meg egy gyökeres reformot az egyetemen. Ez feltétlenül zavarólag hatott volna a tanulásra és nem is lett volna elég idő részleteiben kidolgozni. Ezt minden hallgatónak meg kell értenie, tudomásul kell vennie. Azonban néhány vonalon segíthetett volna a minisztérium anélkül, hogy ezzel a tanulásban bármi zavart okozott volna. *Mert például miért jelentene bármiféle zavart a légó-oktatás mai, teljesen fölösleges, csak időpocsékolást jelentő formájának megszüntetése. Jogosan kérdezik a bölcsészkar másodéves leányhallgatói, hogy miért kell nekik immár harmadszor ugyanazt hallgatni (U. i. elsős korukban a második félév tematikája egyezett az elsővel, ma pedig a mostani elsősökkel hallgatják együtt, s persze a tematika ugyanaz).* Előfordult olyan eset is, hogy két egymásutáni alkalommal ugyanazt az előadást hallgatták. Ezek alkalmat adnak arra, hogy egyesek, például: olvasással töltsék el az órát. Nyilván senkit sem lehet arról meggyőzni, hogy ami haszontalan az hasznos. De előfordulnak ilyen esetek szakmai vonalon is. Például a III. évfolyam történelemszakos hallgatóknak igen zsúfolt a programmjuk Heti 41 óra. Ilyen óraszám mellett a tanulásuk persze nem elmélyült, alapos munka, hanem robot. *Felvetődött a bölcsész III., IV. évfolyamon, hogy mennyire célszerű a Szovjetunió legújabbkori története kollégium, mikor ebből már párttörténet oktatás keretében vizsgáztunk.* Heti 4 órában, különösen a III. éveseknek ez eléggé nagy megterhelést jelent. De a marxizmus oktatás keretében is hallgattuk már némelyik problémakört ötször. Az ilyen problémákat nem szabad elhallgatni, amikor félévi munkánkat tesszük mérlegre, mert ezek fölvetése nélkül csak a hallgatókat bírálni, üres frázisokat pufogtatni egyenlő a teljes eredménytelenséggel.

De nekünk, hallgatóknak is körül kell néznünk saját portánkon. Mert e téren bizony elég szomorú a helyzet. A kormányprogramm és a párthatározat nyomán kialakult egészséges légkör nem egészen helyes irányba mutat. Itt-ott kezd elvtelen haverkodássá fajulni. Nem az a baj, hogy mi van, hanem ami nincs. U. i. a bírálat szelleme kezd eltűnni, vagy legalább is a felsőbb vezetőszervekre való kritizálásokra korlátozódik. E fölfelé való bírálat természetesen igen helyes és jogos, azonban nem elég. Nem az a megoldás semmiesetre sem, hogy mivel a jelenlegi egyetemi rendszerben sok a hiba, essünk egy olyan hangulatba, hogy most már nem érdemes és nem is lehet tanulni. Az ilyen hangulat pedig létezik, sőt mondhatni általános. Ez pedig nagyon károsan fog hatni a vizsgákra, hacsak gyökeresen fel nem számoljuk. E hangulat eredménye a tanulmányi fegyelem általános lazulása. Ez megnyilvánul késésekben, hiányzásokban, órákon való magatartásban, stb. Például Mérei elvtárs legutóbb a II. éves történészek közül kénytelen volt több hallgatót kiküldeni órájáról fegyelmezetlen magatartásuk miatt. De szakmai tanulmányi téren is kezdenek kiütközni a bajok. Például a III. éves matematikusoknak, — mely közismerten elég erős évfolyam szakmailag — egy nemrégiben írt elektródinamikai dolgozat átlaga 2,1-re sikerült.

Ezt a helyzetet meg kell és meg is lehet változtatni, s ehhez mindenekelőtt nekünk, hallgatóknak kell sarkunkra állni és a magunk kényelemszeretetét legyőzni. Be kell látni, hogy ez nem mehet így tovább, mert legfőképpen nekünk lesz belőle kárunk. A kiút egy baráti, de nem haverkodó és hibákat elnéző légkör kialakulásában van.

A hibák kiküszöbölését is csak úgy lehet megkezdeni, ha mindenek előtt a kommunisták vetik fel saját hibáikat, kijavítják őket, s magukkal viszik ezen az úton a pártonkívülieket.

Összegezve: megállapítható, hogy sokat mulasztottunk a félév során. De a helyzet megváltoztatására éppen a vizsgákra való felkészülés lesz jó alkalom. Le kell most már vonnunk a mulasztásokból a megfelelő következtetést és teljes erővel neki kell fognunk a vizsgákra való felkészülésnek, még most nem késő. A hibákat bátran, de nem rombolóan fel kell vetni. Azt hiszem, hogy például megfontolandó mennyire helyes egyes évfolyamokon a vizsgák nagy száma; például I. évfolyam magyar szakon 8. Az ilyeneket a DISZ-vezetőségnek meg kell beszélni az illetékes tanszékkel, a dékán elvtársakkal, s nyilván a helyi állami vezetés mindent megtesz azért, hogy jó vizsgabeosztást biztosítson. Azonban, ha valami nem sikerül, semmiesetre sem helyes az egész vizsgarendszert elvetni és nem tanulni. Amit a helyi vezetéssel közösen megbeszéltünk, ahhoz szilárdan kell magunkat tartani és minden erőnket latbavetni, hogy sikerüljenek a vizsgák.

Ismerve az egyetemi hallgatóságot, meg vagyok győződve arról, hogy a pártszervek és a DISZ megfelelő munkája mellett rövidesen „megtörik a jég" megkezdődik a tanulás és sikeresen fejezhetjük be a tanévet.

SUKI BÉLA

Miért választottam az orvosi pályát?

Egy dunántuli kedves kis faluban születtem s gyermekkoromat is itt töltöttem. Igy bőséges alkalmam nyílt még az elnyomatás éveiben megismerkedni a falu életével. Megismertem a dolgozók és parasztok életét minden nehézségével és nyomorúságával együtt. A Magyarországon uralkodó kapitalista rendszernek a tömegek elnyomása mellett súlyos hibája volt az is, hogy nem fordított gondot a dolgozók egészségvédelmére, még kevésbbé a falu dolgozóinak és parasztjainak egészségügyi ellátására.

EZT NAGYON sok esetben tapasztaltam. Nem mult el tél, hogy ne láttam volna édesanyámat összeszorult szívvel, aggodó arccal beteg testvérem ágya fölé hajolni olyankor, amikor orvosi segítségre nem is gondolhatott. Hiszen — mint az ország legnagyobb területein — a mi vidékünkön is négy-öt faluban lakó 10—15.000 embernek egyetlen járművel és műszerekkel rosszult felszerelt orvosa volt. Ezért sok falusi dolgozó anyának kellett állnia és álmatlanul virrasztania a betegágynál orvosi segítség nélkül. Minden helyes útmutatás nélkül kellett felvenni a harcot az előtte ismeretlen, apró kórokozó mikroorganizmusokkal, hogy gyermeke életét megmenthesse.

De nem sokka több jót lehet elmondani a városi dolgozók orvosi ellátásáról sem. Az így szerzett tapasztalatok és emlékek még a felszabadulás után is élénken éltek bennem s ezek ösztönzésül szolgáltak arra, hogy életpályám megválasztásánál az egészségügyi munka területe került előtérbe.

MINT ÁPOLÓNŐ kezdtem meg munkámat a budapesti egyetemi klinikákon. Ott megismerkedtem azzal az érzéssel, amelyet ez a munka nyujt, mely munkának nagy része van a beteg emberek egészségének helyreállításában. Minden foglalkozás, minden munkakör magában hordja művelője számára az alkotó munka örömét. Szavakkal szinte megmagyarázhatatlan az egészségügyi dolgozónak az a boldogsága, melyet röviden gyógyítás örömének szoktak nevezni. Minden nehézséget elfeledtető, életre szóló élmény, amikor az orvos szeme is együtt csillog az újra egészséges betegével és családjával.

Itt értettem meg azt, hogy a szocializmus országában legfőbb érték az ember. Ennek teljes tudatában megtanultam küzdeni az emberéletért, harcolni azért, hogy minél előbb egészségesen adjuk vissza a szocializmus legfőbb értékét a termelő munkának. Nagyon megszerettem munkámat és még jobban a szenvedő embert, hiszen az ő érzéseinek az átvételével alakítjuk ki azt a kötelességtudatot, mely mindennapi ösztönzője ennek a sok örömöt és nagy felelősséget magában hordó pályának.

EZEK NYOMÁN született meg bennem az az elhatározás, hogy továbbtanulok és orvos leszek. Ugy érzem, hogy mély és szép tartalmat ad életemnek az, ha minden munkámat népünk egészségének szolgálatába állítom. Figyelemmel kísértem klinikánk kutató munkáját, résztvettem egyes kísérletek technikai kivitelében. Megismertem a kutató munka fontosságát és most már tudom, hogy a gyógyító munka mellett első a betegség megelőzésére irányuló tevékenység.

Egyetemi tanulmányaim során célul tűztem magam elé azt, hogy minden szakmánkkal összefüggő tárgyat a legnagyobb részletéig pontosan elsajátítok. Ezen az úton próbálom megteremteni magamnak azt az alapot, amelyre támaszkodva majd résztveszek a kutató munkában és minden olyan munkában, amellyel előremozdíthatom az egészségvédelem megjavítását.

Cverenc Ilona
II. orvostanhallgató

Az első kérdezz-felelek estről

Az Egyetemi és Főiskolai DISZ Bizottság április 21-én rendezte meg az első kérdezz-felelek estet. Az est napirendjét azokra a kérdésekre adott válaszok képezték, amelyeket hallgatóink előzőleg felvetettek.

Néhány szót a kérdezz-felelek est előzményeiről és előkészítéséről. Az Egyetemi és Főiskolai DISZ Bizottság március 6-i ülésén, a bizottság munkatervének tárgyalásakor Danyi Dezső elvtárs javasolta, hogy szervezzünk kérdezz-felelek mozgalmat egyetemünkön. A mozgalom lényege az, hogy a hallgatóink által felvetett politikai, gazdasági, szakmai és más természetű kérdésekre, nyilvános előadás keretén belül kapják meg a választ. E kérdések feldolgozására a Tudományegyetemi Pártbizottságot, a Marxizmus-Leninizmus Tanszék és más intézetek előadóit kérjük meg. Danyi elvtárs javaslatát a Bizottság nagy örömmel fogadta és elhatározta, hogy áprilisban megrendezi az első kérdezz-felelek estet,

A KÉRDEZZ-FELELEK EST ELŐKÉSZÍTÉSE

A következő lépés az volt, hogy tudattuk a karok hallgatóival a kérdezz-felelek mozgalom lényegét. Megkezdődött a hallgatóink körében felmerült problémák összegyüjtése. A kérdések nagy számban, életünk sok területéről, érkeztek hozzánk. Feldolgozásukra héttagú bizottság alakult, melynek tagjai egymás között felosztották a problémákat, hogy alaposan utánanézzenek azoknak és megfelelően indokolt válaszokat adjanak rájuk. Többnyire politikai és gazdasági kérdések hangzottak el, szakmai kevés volt. Ez azonban nem baj, hiszen szakmai problémáinkra a közvetlen előadóink megadják a választ.

A válaszokat Nagy Lajos elvtárs, a Marxizmus-Leninizmus Tanszék adjunktusa ismertette. A résztvevők hangulatából arra a következtetésre jutottunk, hogy a válaszok kielégítőek voltak, indokolt feleleteket adtak. Az előadás után hallgatóink nem vetettek fel újabb kérdéseket a válaszokkal kapcsolatban sem. Ez nem jelenti azt, hogy diákságunkban nem merült fel azóta is néhány probléma, hiszen hallgatóinkat általában a komoly gondolkodási képesség jellemzi, ami megmutatkozott a beadott kérdések bonyolultságában, sokrétűségében is. Hallgatóink keresik a problémákat és azok megoldását is.

A SZERVEZÉSRŐL

Néhány hiányosság merült fel a szervezésnél. Egyetemünk sok hallgatója nem tudott erről a mozgalomról, azért nem is kapcsolódhatott bele. Annak ellenére, hogy a karokon az egyéni beszélgetéseken kívül meghívók is jelentek meg a kérdezz-felelek estre, a jelenlevők száma kevés volt. Egyesek a DISZ taggyűlésnek tulajdonították, melyeket azokban a napokban kellett megtartani. Csupán egy irodalmi és egy művészeti kérdésre nem kaptak választ hallgatóink, mivel ezeket későn kapták meg előadó elvtársaink.

Hallgatóságunk hasznosnak tartja az ilyen esték rendezését. Egyes elvtársaink javasolják, hogy rendszeresítsünk gyüjtőládát karonként s a fontosabb kérdésekre azonnal adjuk meg a választ, például a Szegedi Egyetemen keresztül, a többiekre pedig másfél, vagy kéthavonként rendezett kérdezz-felelek esten. Ez a javaslat helyes és meg is kell valósítani.

FELADATAINK A JÖVŐBEN

Feladatunk, hogy minél több elvtársat kapcsoljunk be a kérdezz-felelek mozgalomba. Ennek a mozgalomnak — azonkivül, hogy választ kapunk az egyes kérdésekre — az a jelentősége, hogy ezzel egyrészt elősegítjük a még meglévő hibák feltárását és azok kijavítását, másrészt felszínre kerülnek a hallgatóságunkat foglalkoztató problémák. Éppen ezért szélesíteni, bővíteni kell ezt a kezdeményezést. Az Egyetemi DISZ Bizottság ezt fontos feladatának tekinti az elkövetkezendő időben.

Rakonczás Pál
EDB. agitációs felelős

Gyakorlóéveseink ankétja a Főiskolán

Pártunk és kormányunk politikájának megvalósítása érdekében emelni kell az általános iskolai tanárképzés színvonalát. Fokozott feladatot és kötelességet ró ránk az gyakorlóéveseink munkájának megsegítése és ellenőrzése terén. Ennek érdekében április 11-re Szegedre hívtuk össze gyakorlóéves pedagógusainkat. Helyénvalónak találtuk, ha nemcsak tanár-, hanem tanítójelöltjeink is közös ankéton ismerik meg egymás problémáit.

Amikor elbúcsúztak hallgatóink a Főiskolától, telve bizakodással, akarattal és tennivágyással keltek útra. A falvak, tanyák kis-magyarjait akarták megtanítani az emberibb és igazibb életre. Meg akarták ismertetni velük azokat az ismereteket, melyeket a felszabadult tudomány adott már nekik is. Mi is nagy érdeklődéssel vártuk őket, bár már Szolnokon és Békéscsabán is hasonló ankétokon találkoztunk egynémelyikkel.

A boldog viszontlátás még azokat is szórabiróbbá és derűsebbé tette, akik nem ismerték a Főiskolát. És a pillanatnyi idegen- és tájszerűség hamar feloldódott és beszédtől, derűs kacagástól lett hangos a folyosó. Valami kimondhatatlan boldogság sugárzik ezeknek a fiataloknak az arcán. Önálluk már valóra vált pártunk és kormányunk ígérete. És ha egyikmásik másként képzelte a pedagógus életet, ma még is mindegyik megelégedett és boldog. A Főiskola dísztermét megtöltötte a közel 200 pedagógus, akik együtt hallgatták *Szilágyi Károly elvtárs referátumát a gyakorlóévesek eddigi munkájáról.* Majd utána először csak félve, majd mindinkább nekibátorodva és nekitüzesedve álltak fel és szólaltak meg a mi fiataljaink. Tóth Sándor elmondta, hogy Sarkadkeresztúron egy kis községben tanít. Boldog és megelégedett és a társadalmi munkából is jócskán kiveszi a részét. Beszélt az igazgatója, a kartársak elvtársias gondoskodásáról és törődéséről. Beszélt arról a megfoghatatlan és kimondhatatlan jóérzésről, amikor a tanulók körülveszik a „tanárbácsit" úgy érezte — folytatta beszámolóját Tóth elvtárs —, hogy azért a mélységes szeretetért és kifogyhatatlan ragaszkodásért, megbecsülésért érdemes pedagógusnak lenni. És a tudásszomj, — amely megnyilvánul nemcsak a gyermekek, hanem a falu népe részéről az jelenti a pedagógus munkájának igazi megbecsülését.

Horváth Mihály maroslelei tanítójelölt arról beszélt, hogy 5 fiatal pedagógus dolgozik ebben a faluban. Eleinte idegenkedve mentek ide, de ma úgy érzik, hogy otthonukká vált ez a falu.

Ferenczi Margit, aki heti 32 órában tanít, emellett komoly és lelkes munkát végez a falu DISZ-szervezetében is. Megszerettette az irodalmi olvasókörön keresztül a magyar és szovjet irodalmat. A könyvtár forgalma fellendült és a gyermekek alig várják a könyvnapot, a könyvtárórát, hogy újabb ismeretekre tegyenek szert és arról majd az irodalmi szakkörön be is számoljanak.

Stájer Katalin nagytőkei tanárjelölt arról beszélt, hogy a kezdő tanítónőnek milyen problémái voltak az adminisztrációs munkák végzésénél, vagy a különböző óratípusok vázlatainak elkészítésénél. De ezeket is megoldotta, mert kartársai és igazgatója minden útmutatást megadtak, hogy a kezdet nehézségein átsegítsék.

Fekete Pál békéscsabai tanárjelölt, — aki az orosz nyelv tanításába ért el a megye határán túl is igen kiemelkedő eredményt, — beszélt arról: mennyire fontos a jövő pedagógusainak, hogy mind szakmailag, mind ideológiailag jól felkészültek legyenek. Csak az tud tanítani, akinek van miből adni. Annak a pedagógusnak az óráján, akinek felkészültsége a tanulókat leköti, nem lehet szó fegyelmezetlenségről. A felszabadulás után lerombolták a burzsoázia fegyelmi rendszerét és nekünk kell az újat felépíteni. Olyan fegyelmet, amely biztosítja a szocialista embertípus kialakítását. Beszélt arról is — és mennyi tűz és mennyi erő volt szavaiban —, hogy milyen fontos jelentősége van a szülők, a családok megismerésének, mennyi problémára derít fényt egy-egy ilyen látogatás. De ezen túlmenően a szülők megismerik az új pedagóguson keresztül azt a nevelőtípust, akikkel együtt haladva és együtt munkálkodva dolgoznak a boldogabb magyar jövő megvalósításáért.

Mindazok, akik felszólaltak és akikkel egyénileg beszélgettünk, elmondották, hogy falun akarnak maradni, mert megismerték a magyar falu népét, a magyar parasztot és jól érzik magukat. Megbecsülik őket és az a szeretet és megbecsülés, amellyel a fiatal magyar pedagógust a dolgozó nép körülveszi, biztosítja részükre nemcsak a zavartalan életet, hanem szakmai továbbképzésük és fejlődésük lehetőségét is.

Egyik óra követte a másikat, a közös ankétot iskolák szerinti szakmai megbeszélés követte és délben a fehér asztalnál újra diákok lettek, akik tudtak örülni ennek a napnak, mert biztosak a boldog holnapban.

G. L.

Elméleti tanácsadó ★

A szabadpiacról

Pártunk 1953 júniusi határozata, valamint a kormány új programmja — a szocializmus gazdasági alaptörvényének megfelelően — az egész dolgozó nép, különösen a munkásosztály életszínvonalának állandó emelését tűzte ki célul. Ezt a célt azonban csak akkor tudjuk elérni, ha megteremtjük anyagi feltételeit, vagyis *fokozzuk az árutermelést*, ha megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszerrel és iparcikkel tudjuk ellátni a lakosságot. Az árutermelés fokozása nagymértékben függ a mezőgazdasági termelés fellendítésétől; ez egyúttal továbbfejlődésünk kulcskérdése is. Hiszen az élelmiszereket, az élelmiszeripari termékek nyersanyagát, de a könnyűipari termékek nyersanyagának *jelentős részét is a mezőgazdaság szolgáltatja.* A személyes fogyasztási cikkek 66 százalékát a mezőgazdasági élelmiszerek teszik ki, de ha hozzávesszük még a mezőgazdasági nyersanyagokat is, akkor azt látjuk, hogy a fogyasztási cikkek 80 százaléka közvetlenül és közvetve a mezőgazdaságból származik.

A mezőgazdasági termelés fellendítése nem egyszerű feladat. Meg kell keresnünk azokat a módszereket, *amelyek ösztönzik parasztságunkat arra, hogy minél többet termeljen; biztonságossá és jövedelmezővé kell tennünk a termelést, vagyis a lenini elvhez kell igazodnunk,* amely az árutermelés fokozásában a parasztság anyagi érdekeltségére épít. Az anyagi érdekeltség serkenti a parasztság termelését, növeli termelőerőit és ezzel együtt az árutermelést.

A kormány ezért igyekszik elhárítani mindazokat az akadályokat, amelyek gátolták, egyes esetekben kizárták a parasztság anyagi érdekeltségének érvényesülését, bizonytalanná tették a termelést. Megállapíthatjuk, hogy a kormányprogramm utáni időszakban a kormány számos intézkedése következtében biztonságossá vált a parasztság termelése. A terhek csökkentésével, különféle kedvezményekkel, a tagosítás felfüggesztésével, a begyűjtés új rendszerének létrehozásával, valamint hathatós termelési támogatással elértük azt, hogy parasztságunk újra magáénak érzi a földet, több kedvvel, többet és jobban dolgozik.

Azonban az állam ilyenirányú, vagyis *csak* termelési támogatása nem elég. A parasztság termelőerőinek fejlesztésében, az árutermelés fokozásában igen fontos a piaci kapcsolatok kiszélesítése. Minél nagyobb a piaci értékesítés lehetősége, annál jobban fokozódik a termelési kedv. *A szabadpiac fenntartása és szélesítése a termelési segítség nélkülözhetetlen kiegészítője.*

Mi a szabadpiac? A szabadpiac az áruforgalom sajátos formája. Szabadpiacnak nevezzük a kisárutermelő és tőkés gazdaságoknak — valamint a mi viszonyaink között a termelőszövetkezeteknek — az állami kötelezettségek teljesítése után fennmaradó termékeik szabad, kötetlen, korlátozás nélküli értékesítését a szocializmus építésének időszakában.

Az átmeneti korszakban elkerülhetetlen *szükségszerűség* az áruforgalom és ezen belül a szabadpiac fenntartása. Ez a szükségszerűség a szocializmust építő országokban abból adódik, hogy a népgazdaság kettős alapon áll: az iparban szocialista nagyüzemi termelés folyik, a mezőgazdaság termelése szétforgácsolt kisparaszti termelés. A szocializmus felépítése lehetetlenné válnék a szocialista ipar és a túlnyomórészt kisárutermelő mezőgazdaság közötti összefogás nélkül.

Ahhoz azonban, hogy a két különböző alap közötti összefogást megvalósíthassuk, olyan gazdasági kapcsolatot kell létrehoznunk, amely tekintetbe veszi a *mezőgazdaság kisárutermelő jellegét.* A kisárutermelő parasztságot kettősség jellemzi: egyrészt termelő, dolgozó, másrészt árutermelő, árueladó. Az egyénileg dolgozó parasztoknak, de a termelőszövetkezeteknek is, a termékeik saját tulajdonukat képezik. Ezért nem fogadnak el másfajta gazdasági kapcsolatot a várossal, mint az adás-vétel útján történő termékcserét. Tehát a proletáriátus államának olyan gazdaságpolitikát kell folytatnia, amely támogatja a parasztságot abban a törekvésében, hogy az állam által rárótt kötelezettségek teljesítése után minden megkötöttség és korlátozás nélkül szabadon vihesse termékeit a piacra, vagyis engedélyeznie kell a szabadpiacot.

Igen fontos, hogy a paraszt tudatában legyen annak, hogy kötelezettségének teljesítése után termékeit a begyűjtési árnál magasabb áron — szabadpiaci áron — adhatja el. Ez azt eredményezi, hogy igyekszik többet és jobb árut termelni. Ez egyéni érdeke, de ez az egyéni érdek egybeesik a társadalom érdekével. Minél többet termel a parasztság, annál több jut az asztalára, annál több iparcikket tud vásárolni és ugyanakkor javul a városi lakosság mezőgazdasági termékekkel való ellátása, — ez pedig azt jelenti, hogy kevesebb fogy a központi állami készletekből.

A szabadpiac fenntartása nemcsak gazdasági szempontból lényeges, hanem *igen fontos követelménye a munkás-paraszt szövetség megszilárdításának is.* A munkás-paraszt szövetség a proletárdiktatúra alapja. Minél szilárdabb a munkás-paraszt szövetség, annál sikeresebb szocialista építésünk, míg ha a munkás-paraszt szövetség lazulni kezd, annak egész népgazdaságunk és társadalmi rendünk kárát vallja. A munkásosztály a parasztságot elsősorban gazdasági érdekeltségénél fogva tudja megnyerni a szocializmus építése ügyének. Amikor a parasztság teljesíti a beszolgáltatást, hozzájárul a szocializmus építésének terheihez; amikor a szabadpiacra viszi áruit, megtalálja a számítását is, ez pedig méginkább ösztönözi a többtermelésre.

Összefoglalva: láthatjuk tehát, hogy a szabadpiacnak mint ösztönző erőnek az árutermelés kiszélesítésében és a szocializmus gazdasági alaptörvényének fokozott érvényesülésében, valamint ezen keresztül a munkás-paraszt szövetség megerősítésében igen nagy szerepe van.

Éppen ezeket a jelentős tényezőket nem veszik figyelembe azok az elvtársak, akik bizonyos fenntartással fogadták kormányunknak a szabadpiac kiszélesítésére való törekvéseit, vagy pedig helytelenítették azt. Ezek az elvtársak eltúllozzák azt a veszélyt, hogy a szabadpiac engedélyezése, különösképpen pedig a szélesítése a kapitalista tendenciák fokozódásához vezethet. A szabadpiaci eladás akkor nyújt tág teret a spekulációnak, ha kevés a központi készlet, ha hiány van a szabadpiaci termékekben. Elég emlékeztetni az 1952-es aszályos évre, amikor a téli hónapokban a burgonya szabadpiaci ára 10 Ft körül mozgott. *A spekuláció elleni harcot azonban nem szabad összetéveszteni a szabadpiac elleni harccal.* Világosan kell látnunk, hogy nálunk a szabadpiac a szocializmus építését, nem pedig a kapitalizmus újraéledését szolgálja. Bár a szabadpiacnak igen jelentős szerepe van a lakosság ellátásában — a döntő szerepet az állami és szövetkezeti kereskedelem tölti be. A két kereskedelem, az állami és a szabadpiaci kereskedelem közül az állami kereskedelemé a *vezető szerep.* A kapitalizmus feléledését gátolja az *állam piacszabályozó szerepe is.* Nézzük meg milyen eszközök állanak az állam rendelkezésére, amelyekkel meg tudja fékezni a kapitalista tendenciákat.

Az állam piacszabályozó szerepe elsősorban abból adódik, hogy a gazdasági kulcspozíciók az állam kezében vannak; már maga ez a tény korlátot szab a kapitalista tendenciáknak. A szocialista szektorban ki van zárva a kapitalizálódás veszélye. A szocialista állam irányító tevékenysége azonban nemcsak a szocialista szektorra terjed ki, hanem a népgazdaság minden területére, így a szabadpiacra is.

A szocialista állam piacszabályozó szerepe elsősorban *a szabadpiaci árak befolyásolásában nyilvánul meg.*

Ahhoz, hogy az állam piacszabályozó szerepét be tudja tölteni, megfelelő készleteket és tartalékokat kell gyűjtenie. Nyilvánvaló az, hogyha az állam megfelelő árban, elégséges áruval vesz részt a kereskedelemben, akkor a szabadpiaci árak is megfelelően alakulnak.

Az állam többféle módszerrel szerzi meg készleteit és tartalékait. A rendelkezésére álló termékmennyiség egy részét az állami gazdaságok adják. Az állami gazdaságok már ma is jelentékeny tényezői az állami készletek biztosításának, de még jobban fokozni kell termelésüket, — ami azt fogja eredményezni, hogy az állam piacszabályozó szerepe biztosításában szerepük még jobban megnő.

Az állami készletek és tartalékok biztosításában döntő szerepe van a begyűjtésnek. Begyűjtés nélkül el sem képzelhető megfelelő mennyiségű állami készlet összegyűjtése, a szabadpiaci árak befolyásolása, a pénz vásárlóerejének szilárdsága. A reálbérek tervszerű növelése pedig enélkül egyáltalán nem volna lehetséges.

Az állam a szerződéses növénytermelés, állattenyésztés és hízlalás rendszerével is növeli a központi készleteket.

Az állam a szabadpiaci termékek árait nemcsak a birtokában lévő termékmennyiség alapján, nemcsak az állami kereskedelem árain keresztül tudja befolyásolni. *A szabadpiaci árak alakulását a kereslet és a kínálat viszonya is befolyásolja.* A felhozatal viszont a *mezőgazdasági termelés és az iparcikkellátás helyzetétől függ.* Minél magasabbak a mezőgazdasági termelés hozamai annál több terméket tud parasztságunk szabadpiacra vinni. De parasztságunk csak akkor viszi termékeit szabadpiacra, ha a termékeiért kapott pénzéért megfelelő iparcikkeket tud vásárolni, mezőgazdasági kisgépeket, műtrágyát és igényeinek megfelelő szükségleti cikkeket. A falu iparcikk-ellátása terén iparunknak és kereskedelmünknek még igen komoly feladatai vannak.

★

Az új kormányprogramm óta eltelt időszakban pártunk sokat tett a mezőgazdasági termelés fellendítése érdekében. A termelési segítségnyújtás mellett igyekezett a szabadpiac kiszélesítésének lehetőségeit is fokozni. Még a mult év szeptemberében a gabonaforgalom felszabadítása után az egész országra kiterjesztette a kukorica, burgonya és napraforgó szabad forgalmát is.

A szabadpiac kiterjesztését hathatósan elősegítette új begyűjtési rendszerünk létrehozása.

A régi begyűjtési rendszer úgy szabályozta a parasztság beadási kötelezettségeit, hogy piacra nem sok maradt. Ennek következményei 1951-től az új kormányprogrammig a szabadpiaci áruforgalom fokozatos csökkenésében mutatkoztak meg. Az új begyűjtési rendelet alapján jelentősen kiszélesedett a termelők szabadpiaci értékesítési lehetősége.

A szabadpiac kiterjesztése már eddig is nagymértékben fokozta parasztságunk termelési kedvét, növelte a szabadpiaci forgalmat — ezzel jelentős mértékben megjavult a városi lakosság ellátása. Mindez azt bizonyítja, hogy pártunk politikája helyesen jelölte meg az utat a szocializmus építése, dolgozó népünk életszínvonalának állandó emelése felé.

Sonkoly Pálné
egyetemi tanársegéd

„Le is út, fel is út"

(REGÉNYRÉSZLET)

(Az alábbi részletet Dér Endre az „Ácsok öröksége" című ifjúsági regényének VI. fejezetéből közöljük.)

Melyik gyerek nem várja szívrepesve a vasárnapot, különösen, ha munkában tölti a hetet?...

Ritka öröm az: kicsit továbblustálkodni a hencseren, kényelmesebben, s ízesebbet enni, — a jobbik ruhába öltözni, némi zsebpénzzel megállani a falu szélén, az Erzsébet-kert akácai alatt, s kivágni büszkén a cukorkás sátor előtt:

— Tíz deka kámforosat!

Nagyon kedveltük Tucával a kámforos cukrot, kivált nyári délutánokon. Ó nincs nagyobb boldogság, mint cukorral etetni azt, akit igen szeretünk!

A cukorkához pénz kell. A pénzért órákhosszat ácsorog az ember a Liptai úr folyosóján. Ezen a vasárnapon is későn kelhetett Liptai úr. Janival és Kazár Lackóval mincezni is nekiálltunk a tornácon, amikor végre, úgy kilenc tájt, megnyílt az ajtó, s Liptai kidugta rajta ritkáshajú, kopaszodó fejét. Vízszínű, nedves szeme felmért bennünket, majd kicsit fölényesen, de nem barátságtalanul buktatta ki leffedt ajkán:

— Tessék.

Liptai úr kedvén nehezen tudtam eligazodni. Néha a vállam veregette kedveskedve, atyai módkorholva apámat: „Nem szégyelli magát, János? Hát látott ilyet a világ: kétkezi munkára kényszeríteni egy középiskolás diákot?! Uriember lesz ebből a gyerekből, szolgabíró, miegymás! Nem vakolókanál kell ennek a kezébe, meg szekerce, hanem kukker, meg flóbert-puska!" Néha, amikor apámék távolabb voltak, egészen váratlanul, minden látszólagos ok nélkül kiéresztette a hangját: „Az apád istenit, ne pocsékold azokat a szegeket, hé!" Lehet, hogy a behúzott ital is közrejátszott a hamari hangulatcsapongásban, mert az italt nagyon szerette Liptai. Most is ott csillogott egy flaska szilvapálinka az asztalkán, s ez-egyszer Pali bácsit és az apámat is megkínálta vele. Pali bácsit meg is köhögtette kicsit az ital. Vagy karcos lehetett, vagy mellément. Egyébként is a bort szerette Pali bácsi, nem a pálinkát.

— Gyakorolni kell ezt, Janota bátyám! — kedélyeskedett Liptai, s előzékenyen dürückölte az öreg hátát.

— Nincs hiba — dünnyögte Pali bácsi könnybelábadt szemmel, két nagy krákogás között.

Hiba mégiscsak akadt. Ezt sejteni lehetett, mert Liptai le is ültette apámékat az asztalkához. Megint töltött. Apám is, Pali bácsi is felhajtotta a papramorgót másodszorra is, bár kicsit vontatottabban az előbbinél.

— Az a helyzet Janota bátyám, — kezdte Liptai —, hogy össze kellett vesszek az ispán úrral, s a főintéző úrral, maga miatt, meg János miatt.

— Hogyhogy?

— A főintéző úr megtudta, hogy maga, Pali bátyám, gorombáskodott az ispán úrral. Osztán azt is, hogy maga, János, vöröskatona volt tizenkilencben, meghogy valami lázító verset szavalt akkoriban egy gyűlésen... Megjegyzem, emberek, az ispán úr nem tehet semmiről semmit, ő egy szóval se emlegette azt a bizonyos vitát, valaki mástól tudhatta meg a főintéző úr, s nagy lárma lett belőle... Az ispán úr azon volt mindenáron, hogy ne bocsássuk el magukat...

Itt megállt a szóhadarásban Liptai, s a torkát köszörülte a halálos csendben. Felkapott fejjel meredtünk rá mindnyájan.

— Maga se csinálja helyesen, Jánosom, — vágott Liptai a csendbe megint, — maga se csinálja okosan, hallja, hogy folyton tizenkilenccel dícsekszik, útonútfélen... Csudálom, hogy be nem csukják... Tiszta szerencséje...

Apám tűnődve nézett magaelé.

— Dicsekedni sohse szoktam vele, — mondta nyugodtan, — de nem is tagadom...

— Ez a bolondság, látja! Tagadni kéne! Egye fene, ha már megtörtént, én is kitűztem akkortájt a vörös zászlót a házra, nekem is tetszett az eszme, munkásember voltam én, hisz tudják, dehát az olyan világnak örökre vége, nem lehet azt megvalósítani, János! Láthatja, csak a fát vágja el mindig maga alatt!... Én most is verekedtem magukért, szeretem magukat, ezt mondani se kéne, s legjobb munkásaim veszítem el, dehát hiába volt minden, a főintéző úr nagyon nekimérgesedett, csak úgy őrölte összefele a fogát...

— Egyszóval — szakította félbe Pali bácsi, — fel is út, le is út... mehetünk a pokolba!

Mit csináljak? — vonogatta a vállát Liptai, restelkedést mutatva. — Azt is elmondtam én, hogy a fácánház nem lesz készen idejire, ha most segédek után kék szaladgálni, s ki tudja azt is, milyenek lesznek az újak?

— Mi közük nekik ahhoz, hogy maga kiket dolgoztat?! — kezdte apám arcát hirtelen a vér elönteni. — Maga a vállalkozó, minket maga fizet, nem az uradalom! Mért hagyja, hogy olyasmibe üssék az orrukat, ami csak magára tartozik?

— No jó, Jánosom, ne gyerekeskedjünk, János! Nekem is családom van, s nem csak ebben az esztendőben kell őket eltartani, hanem jövőre is, meg azután is!

— Ez az, hogy családunk nekünk is van, — szólt közbe csendesítőleg Pali bácsi. — Azoknak is kenyér kell, s ha nem mehetünk Laposra fácánházat csinálni, hát elmegyünk Pölcsibe, magtárat készíteni... Ott is vállalt maga munkát, úgy tudom, s legfeljebb helyet cserélünk két ottani szaktárssal, ha nem tetszik a pofánk a laposi főintézőnek!

Liptai borostás állát gyűrögette, egy duzzadt szemölcsöt kaparászott az orra tövén, s szaporán kapott a hadarásba:

— Nem lehet, drága Pali bátyám, ha mondom, az ekzisztenciát nem kockáztathatom! Próbálkozzanak egy másik vállalatnál, fog az menni!

Apám szikrázó szemmel fakadt ki:

— Nye enajme sza, nahajme tohoto sviháku, Pali bácsi! Najradcsej bi szom ho iba kopiv! (Ne alkudozzunk, hagyjuk itt ezt a svihákot, Pali bácsi! Legszívesebben megrugdosnám!)

Liptai megértette a „svihák" szót, mégse ment neki apámnak, ahogy vártam volna, hanem szokatlan szelíden tette rá hurkás kezefejét az apáméra:

— János. János, ne legyünk hálátlanok, sokat segítettem én magának, nem egyszer! Nem érdemlem én meg ezt a hangot János! Gondolkozzunk csak, Jánosom!

Apám nem sokat gondolkozott, hanem lerázta Liptai kezét, megfordult, kivágta az ajtót, s faképpénél hagyta a fejét ingató vállalkozót. Pali bácsi köszönt, de nem fogadta el Liptai búcsúra nyújtott kezét, s utánaballagott apámnak.

Kókkadt fejjel követte őket a két legény. Jani se szólt, Kazár Lackó is nagyot hallgatott, én se tartottam hát illendőnek a nyikvanást. Pedig igen szerettem volna javítani a megfelhősödött helyzeten, ha egyébbel nem, nótafüttyel legalább. Annál is inkább, mivel jól tudtam, hogy mindőnk közt édesapámat marja legfájdalmasabban a gond. Bántja, hogy előtört belőle a gyakran jólfékezett heves természet, — ahelyett, hogy mindent megtett volna Liptai jóindulatáért, még néhány alkudó szót vagy könyörgésfélét is kierőlködve... Hisz nincs rettenetesebb baj, mint a munkanélküliség... A legkülönb ácsok is hosszas bolyongás után kapnak munkát, jobbára idegenben. Idénye lenne ugyan most az építőmunkának, de ilyenkor, szezonjában is szerencse kell az elhelyezkedéshez, — hát még ősszel, s a télen?! Mi lesz velünk, — a család hogyan fogja kihúzni a mindig kegyetlen téli napokat? Mi lesz a téli ruházattal, a télirevaló élelemmel, mi lesz az én tanításommal?... Kár volt indulatoskodni, mindent meg kellett volna próbálni Liptainál... — Ilyenformán emésztette magát apám, s nagyon elfakult a cserzett-piros arca, nagyon szomorú volt a világosbarna szeme, s mintha meg is őszült volna hirtelen: jól láthattam a háta megül, hogy egészen hamuszínű a haja körben...

Úgy szerettem volna hozzáugrani, és sugárzó hangon megmondani neki, hogy tartsa magasan a fejét, mint Fanyövő a mesében — mert nagy öröm, hogy nem rogyott meg a horgasina a porhanyós-gerincű vállalkozó előtt, s én nagyon boldog vagyok, amiért nem köszönt neki, hanem hátatfordított keményen... Szerettem volna elkiáltani, hogy akár meg is éhezem ezt a pillanatot, ha kell...

Bizonyosan el is mondtam volna mindezt, ha a kamaszgyereknek nem olyankor dugulna el a torka éppen, amikor a legnagyobbat és legszebbet szeretné kiáltani... Szemérmes és érdes a kamaszszeretet. Hogyan is közölhettem volna Pali bácsival: milyen hálás és büszke vagyok, amiért elnézett a Liptai felénvújtott keze felett?... Bandukoltam hát szótlanul a csillámporú gáton, a sok szomorúfejű felnőtt között, félig szorongó szívvel gondolva a jövőre, s félig boldogan...

Dér Endre

A népköltészet védelmében

Válasz Nagy Dezsőnek

Kemény, de — hitem szerint — jobb munkára serkentő bírálatom, úgy látom, még nem érte el teljesen a célját: Nagy Dezső válasza több ponton is *félremagyarázza* mondanivalómat.

Bírálatom lényegét változatlanul vallom. Kevesebb: több lett volna. Egy terjedelmében szerényebb, válogatott anyagú, egységes elveken fölépített, gondosan kidolgozott tanulmány elérhette volna a célját.

Le kell szögeznem, hogy Nagy Dezső közleményét megjelenése előtt nem láttam, így tehát állítása, mely szerint „beosztását és rendezését" tanácsaim alapján végezte volna, *nem helytálló.* Tény, hogy e közleménye alapjául szolgáló nagyobb dolgozatának kéziratát futólag láttam, s javaslatokat tettem neki ennek csoportosítására, bizonyos fejezet- és csoport-beosztások által világos, áttekinthető rendben való tagolásra. Amint emlékszem, Nagy Dezső ezt a rendezési elvet lényegében átvitte a Tiszatájban megjelent közleményére is. Ám bírálatomban erről nincs is szó: nem is hibásak e fejezetcímek, hanem *az egyes fejezeteken belüli anyagok összefüggéstelensége a bántó.* Ebből az összekeverésből származik a helyi, kisszerű munkásköltők alkotásainak a folklór-fejezetbe való sorolása is, de általában az, hogy bár a „sajátos néprajzi módszerekkel" való vizsgálatnak az egész tanulmány előtt való hangoztatása *eleve folklorisztikai anyagot sejtet,* végső fokon a közleménynek kevés köze van a folklórhoz. Ezt most válaszában Nagy Dezső is elismeri, bár — nyitott kaput döngetve — védi jogát e munkásköltőkkel való foglalkozáshoz. Ez természetesen nem is vitatott: bírálatomban magam sem zártam ki e kutatások bizonyos szempontú szükségességét. De hozzátettem: *elsősorban irodalomtörténeti és munkásmozgalmi igényű és módszerű vizsgálódás szükséges ehhez.* Nem vonom kétségbe, hogy a folklorisztika is hasznot húzhatna az ilyenből, de akkor nagyobb anyagon és homogén összefüggésben kellene a szerzőnek vizsgálóra vennie helyi munkásköltőink alkotásait éppen a folklorizáció, sőt talán még inkább az invariáns-kérdés törvényszerűségeinek föltárására. Ez esetben ugyanis nem lehetne kétséges, hogy például az egyébként bármi tiszteletreméltó Pestalicsnak fűzfapoézise *nem folklór,* hanem olyan költői megnyilatkozás, amely tanulságos lehet a tekintetben: mi válhat és mi nem válhat népköltészetté? Éppen ez a problémája Takács Lajosnak a népi hírversírók és képmutogatók folklórral érintkező szerepét vizsgáló tanulmányainak, melyeket, lényegüket meg nem értve, s folklorisztikánk elért eredményeit éppen az olvasók előtt nevetségessé téve Nagy Dezső úgy állít be, mintha a néprajz „pojácákkal" bíbelődnék!

A bírált közleményben azonban sem ilyen katexochén folklorisztikai módszernek, sem egyéb, bármi más, de következetes metódusnak nem lehetünk tanúi. Igen érdekes lett volna például a vásárhelyiek száján (vagy valamely írásos emlékben? — ez sem derül ki) élő Palágyi Lajostól származó május elsejei költemény behatóbb vizsgálata, minthogy, *egyenesen kínálkozott volna, hogy összevesse a szerző a Népszava 1890. május 4- számában megjelent eredetijével.* Sajnos, az ilyenek mellett is alaposabb körültekintés nélkül siklott el.

Ami mármost azt a módszert illeti, mellyel Nagy Dezső állásfoglalásom tudományos hitelét vitatja, föl kell hívnom a figyelmét arra: magam nem állítottam, hogy Nagy Dezsőben, mikor e szocdem „házi-költő" (az ő kifejezése!) verseit, s általában *e lényegében kisiparos-költészetet* kutatja, holmi szociáldemokratizmus bujkálna, míg ő nem késik bírálatomat tüstént vélt „narodnyikságommal" magyarázni! S nagyon jellemzőnek tartom vita-módszerére, hogyan? Idéz egy sort írásomból, s belőle *éppen az ellenkezőjét következteti:* mert vallom, hogy a munkásfolklór kutatandó, ebből azt olvassa ki: tagadom a magyar munkásság kultúra-alkotó szerepét! Hangzatos vádjára elsőként csak ennyit: ő éppúgy tudja, mint én, hogy első nyomtatásban önállóan megjelent — egyébként csöppet sem hibátlan — füzetkémben (Mai magyar népismeret, Szeged, 1947) *az elsők közt emeltem szót a néprajzi kutatóterület parasztságon kívüli kitágítása mellett.* Másodszor: *a munkásság kultúra-alkotó szerepe — de még a parasztságé sem — szűkíthető a folklór keretei közé:* nemcsak a jelenben, a multban is tágabb téren mutatkozott meg ez, mint a költészetben, a hagyományokban. Harmadszor: nagyon szomorú lenne, ha a magyar munkásság kultúra-alkotó szerepe csak az olyasfajta versélményekben mutatkoznék meg, mint amilyen közleményének nagy része. *Nem inkább azzal becsülnénk-e le a munkásság történelem alkotó, kultúra-teremtő erejét, ha ezt föltételeznénk?*

Nagy Dezső hosszan idéz egy szovjet szerzőtől, arra bizonyságul, hogy a munkásság néprajzi-folklorisztikai vizsgálatát a parasztságétól eltérő módszerekkel kell végezni. Bár szívesebben láttuk volna ennek idézését és következetes alkalmazását magában a bírált tanulmányban, elismerjük, hogy igaz. De vajjon a népköltészetnek az a „régi szemlélete", melyet oly könnyedén azonosít a narodnyikizmussal, nem jogosult-e? *Vajjon a paraszti folklór klasszikus szépségét vallók és hirdetők egyszeriben narodnyikká válnak? Vádolná-e narodnyikizmussal, akárcsak „narodnyik ízzel" is Petőfit vagy Puskint, vagy éppen Gorkijt, „a szovjet folklorisztika atyját", akik a régi folklórról — a paraszti folklórról! — mondták dicsőítő szavaikat? S talán a narodnyikok azok a szovjet folkloristák — a költő Iszakovszkijjal az élükön, Anyikin, Necsajeva, Rübakova, Leontyev, Bocsarov stb. — akik nálam keményebb szavakkal ítélték el a folklór fogalmának alaptalan megtágítását a tavalyi nagy folklorisztikai vita során, melynek tanulságait Nagy Dezső sajnálatosan még válaszában sem használta föl?*

A paraszti folklór lebecsülése — erre a közelmultban mutatott rá Bóka László a „Felsőoktatási Szemle" februári számában — éppen a proletkult, *a szociáldemokratizmus szemléletére jellemző,* olyannyira, hogy a fölszabadulás utáni első években nálunk is, de a pesti egyetemen is magát a néprajzot, a folklorisztikát bélyegezték egyesek narodnyikizmusnak!

Narodnyikizmus vagy szociáldemokratizmus? Sem egyik, sem másik. A folklór helyes szemlélete szerint mind a munkássággal, mind a parasztsággal foglalkoznia kell a néprajznak, népköltészetkutatásnak.

Nagyszerű hagyományaink vannak e téren is: az első munkásnéprajzi közlemény az „Ethnographia" első évfolyamában jelent meg, s szinte *szimbólum* is: az első május elsejei fölvonulás néprajzát örökítette meg (Budapesti munkás-typusok. Ethn. 1890:307. l.). De a Nagy Dezső által is idézett vándormesterlegények dala sem tőle került először lejegyzésre: azt is közölte már a néprajzi szakfolyóirat (Ethn. 1922:73. l.). Klasszikus népköltési gyűjteményeinkben, köztük Kálmány Lajos szegedvidéki anyagában is szépszámmal találhatunk valóban folklorisztikus *kisiparos-anyagot. Ez tehát lényegében nem is új: a kutatást még járatlan területen, a nagyüzemi munkásság körében kellene folytatni!*

Bírálatom nem tartalmazta a szóbanforgó közlemény minden hibáját, de minthogy ezt Nagy Dezsővel utána szóban megbeszéltük, joggal várhattam volna, hogy válasza ezekre is kiterjed. Elmondhatta volna például, hogy tarthatatlan azoknak az „üzemi csasztuskáknak" folklórként lelkendezni, melyekről azóta egy kitűnő szovjet szakember, J. Ty. Leszjuk állapította meg (Szabad Nép, 1954. márc. 21.) gyökértelen, import-jellegüket.

Hiszem, hogy vitánk előbbre vitte a népköltészet, a munkásfolklór ügyét, s visszhangjánál fogva is hozzájárul célunkhoz: ahhoz, hogy az oktatás helyzetéről, föladatairól szóló párthatározat szellemében *a népköltészet nálunk is irodalmi örökségünk szerves részévé és alkotó forrásává váljék!*

Péter László

Szelezsán János levelezőnk írja:

A szocialista munkaerkölcsről

A szocialista munkaerkölcs kétségen kívül egyike a sokat hangoztatott, esetenként megunttá vált témának, de mégsem árt talán néhány gondolatot felidézni, megvizsgálni, mit jelent ez az egyetemi hallgatók életében.

Mint tudjuk, a szocialista társadalom új embertípus hozt létre, s ennek az új embertípusnak egyik főjellemzője: a szocialista munkaerkölcs. — A szocialista embertípus erkölcse általában — s így munkaerkölcse is — alapjában különbözik bármely más erkölcstől.

»Minden olyan erkölcsnek, amely a magántulajdonon alapszik, egyik legjellemzőbb vonása az önzés és a magántulajdoni individualizmus« — mondja Kolanyickij — következésképpen a nem magántulajdonon alapuló erkölcs jellemzői nem lehetnek ezek. Lenin szerint a szocialista ember semmiesetre sem olyan, **»akinek csak az a gondja, hogy megkapja a magáét, máshoz pedig semmi köze«.**

A szocialista munkaerkölcs lényege: az öntudatos alkotómunka, kölcsönös segítség, együttműködés, bizalom; egyszerűen: **»ösztönszerűleg és lelkiismeretesen kell felfogni a munkát«.** (Kalinyin) Figyelembe kell venni, hogy **»az ember életének 99 százalékát a rendes hétköznapi munka, a szokásos szürke évek töltik ki«,** de képessé kell tenni magunkat arra, hogy ünneppé tudjuk tenni mindennapi munkánkat és a hétköznapok akadályait le tudjuk győzni és ez már a szocialista munkaerkölcs megvalósítását jelenti. Korántsem arról van szó tehát, hogy a szocialista munkaerkölcs géppé teszi az embert, annál inkább célját elérő emberré. A szabad, örömteljes, nemes munka nélkül — amely becsület, dicsőség és hősiesség dolga — a szocialista ember el sem képzelheti életét és boldogságát.

Természetesen a szocialista munkaerkölcs kialakítása nem történhet frázisok ismételgetésével, ankétokon, gyűléseken. Kialakulása új körülményeket teremt, de fejlődése a körülmények függvénye.

Vajjon hogyan állunk a szocialista munkaerkölccsel mi, egyetemi hallgatók? Röviden felelhetnénk: nem sokat dicsekedhetünk.

A párthatározat fényénél világossá vált, hogy eddigi oktatásunk sem nevelt minden tekintetben a szocialista munkaerkölcsre. Az állandó ellenőrzés, a konzultációk túlzása, s a nem minden esetben természetes módon szervezett tanulópárok rendszere olyan fényt vet az egyetemi ifjúságra, hogy azt gondolnánk: nemcsak szocialista munkaerkölcs szerint, hánem 20 éves fiatal módjára sem vagyunk képesek élni, dolgozni, hiszen ahol sok a külső — szinte kényszerítő eszköz —, ott önállóságról szó sem lehet. Persze mondhatnánk: a gyakorlat, a vizsgák sok esetben mást mutattak; mindenesetre annyi bizonyos, hogy a szocialista munkaerkölcs kialakításához új, jobb utakat kell választanunk. A vizsgák ebben az esetben is eldöntenék, ki akar képes lenni erre.

A jövő évben megvalósításra kerülő egyetemi oktatási reform hozzájárul a szocialista munkaerkölcs kifejlesztéséhez, támaszkodik arra. Természetesen ügyelni kell arra, hogy az önállóság »próbája« semmiesetre sem a túlméretezett tananyag legyen.

Természetesen igyekeznünk kell az egészen szokásossá vált: »minek tanuljak, ugyanannyi a fizetés« elvet megszüntetni. Jól tudjuk, ez nem a szocialista munkaerkölcs tartozéka és minden szempontból helytelen. Igyekeznünk kell minél többet tanulni, tudni, a szocializmus építésében így vehetünk méltón részt.

Tudnunk kell, hogy alaposan számításba esik a minőségi munka. Az egyetem semmiesetre sem engedhet ki féltudású, vagy ennél is kevesebb tudással rendelkező pedagógusokat, orvosokat, s hogy akarnánk a szocialista munkaerkölcs szellemében dolgozni az életben, ha már az egyetemen meg nem kezdjük. Márpedig az új értelmiséget jellemeznie kell a szocialista munkaerkölcsnek.

Szelezsán János
I. mat.-fiz. szakos hallgató

SZEGEDI EGYETEM
A Szegedi Tudományegyetem, Orvosegyetem és Pedagógiai Főiskola lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja: Az MDP Egyetemi és Főiskolai Pártbizottsága, a Tudományegyetem rektora, az Orvosegyetem dékánja, a Főiskola igazgatója, a DISZ és a Szakszervezetek
Telefon: 34—54

Csongrádmegyei Nyomdaipari V. Szeged, 2714
Felelős vezető: Vincze György

SPORT

A Haladás három mérkőzéséről

Megtört a jég, győzött a Haladás! A fordulópontot a Kinizsi elleni nagyszerű mérkőzés és ragyogó győzelem jelentette. A sokak által már elparentált, kezdeti sikertelenségekkel küzdő vidéki csapat megverte az egyik legjobb budapesti együttest, bebizonyítva azt, hogy a lelkesedés, a küzdőszellem, a győzniakarás csodákra képes. A csapat megmutatta, hogy teljes szívvel tud játszani az első perctől az utolsóig, hogy fokozott erőkifejtésre képes akkor is, amikor már úgy látszik, hogy mindent kiadott magából. Ez a közdenitudás nemcsak az egyes játékosokat jellemezte, hanem az egész csapatot — bizonyságául annak, hogy a Haladás igazi egységgé forrott össze. A lelkesedés mellett ki kell emelni egy másik lényeges mozzanatot is: a szorgalmas és kitartó munka eredményeképpen a csapat játékában most kezdtek először egy kialakulóban levő játékstílus elemei megmutatkozni. Ami az egyes csapatrészeket illeti, a védelem a bevált módon működött. Ezúttal viszont nem kellett minden terhet magára vállalnia, mert végre a támadósor is a csapatmunka aktív tényezőjévé vált. Nem egyszer láthattunk ötletes és formás támadásokat, gyors, nagy területeket felölelő húzásokat. Az átütőerő persze még mindig messze van attól, hogy tökéletes legyen; azonban bizalom és felelősségvállalás, de még a kezdeményezés is több volt a csatárok játékában, mint eddig bármikor. A csapat megtette a magáét, de kitett magáért a közönség is. A Haladás-stadion régen hallott olyan lelkes biztatást, mint a Kinizsi elleni mérkőzésen. A közönség: az egyetem hallgatói és dolgozói és a városi dolgozók ezrei most mutatták meg először, hogy a Haladást valóban a maguk csapatának tartják. A játékosok pedig joggal érezhették azt, hogy a közönség mellettük van, magukénak vallja őket és ez a tudat adott erőt a kritikus pillanatokban. A Haladás—Kinizsi-meccs másik nagy jelentősége: a csapat és közönsége egymásra talált s azt mondhatjuk, megérdemelten talált egymásra. A csapat megérdemelte a szurkolótábor szeretetét és támogatását, viszont a közönség is megérdemelte azt az örömöt, amelyet a csapat szép és eredményes játéka szerzett neki.

A két héttel korábban kivívott siker eredményeképen fokozott várakozással tekintettünk az április 18-i dorogi mérkőzés elé. Mindnyájan éreztük, hogy nagy tétről van szó. A Haladásnak idegenben kellett megküzdenie a jóképességű, de eddig nem nagyon sikeresen szerepelt bányászcsapattal. Arról egyébként, hogy küzdelem legyen, a külső körülmények is gondoskodtak. A teljesen felázott pálya és az állandóan zuhogó eső a tulajdonképpeni játékot szinte eleve lehetetlenné tette. A szemlélő számára nem sok jót igért az sem, hogy a dorogi játékosok csaknem egytől-egyik nagyobb fizikumúaknak látszottak, mint a mieink. (Itt szeretnénk megkérdezni, megoldódott-e már végre a Haladás élsportolói élelmezésének kérdése?) A kezdet nem is volt túlságosan biztató, a Dorog első megmozdulásai biztosabbak és tervszerűbbek voltak és néhány perc után eredménnyel is jártak. Sőt a 36. percben, szép akció befejezéseképpen, Dorog még növelni is tudta előnyét. A Haladás csak a félidő vége felé kezdett magára találni és szépített. És ezután kezdett érvényesülni a Kinizsi-meccsen diadalmaskodó Haladás-szellem, melynek eredményeképpen a második félidő elején a csapat határozott fölénybe került. A kezdeti bizonytalanság után a védelem magaslatára emelkedett s a csatársor is újult erőbedobással folytatta a küzdelmet. Hiába nyomult fel később a Dorog is egyidőre, végül mégis a Haladás fordította meg a mérkőzés sorsát: hat perccel a befejezés előtt Rózsavölgyi kiegyenlített. Az utolsó percekben mindkét csapat számára adódott olyan helyzet, melynek kihasználásával megszerezhette volna a győzelmet, a rossz talaj és a fáradtság azonban erősebbnek bizonyult.

A dorogi mérkőzés a döntetlen ellenére is sikernek számított s újabb állomása volt a Kinizsi ellen először világosan kirajzolódott fejlődésnek. A csapat a játék során olyan képességeket is megcsillogtatott, amelyek eddig nem tartoztak erényei közé. Elsősorban áll ez az önbizalomra. Az idény elején a Haladás megnyert meccseket veszített el, Dorogon azonban képes volt arra, hogy elveszettnek látszó mérkőzést döntetlenné tegyen. Ki kell emelni a csatársor teljesítményét, nem annyira abszolút értelemben, mint inkább azért a folyamatos javulásért, amelynek ezúttal is tanújelét adta. Szép támadó elképzeléseket láttunk, bár a kombinatív játék a talaj miatt nem érvényesülhetett eléggé s így a kivitelezés gyakran nem felelt meg az elgondolásnak, különösen akkor nem, amikor a csatárok a pályát képező egyetlen pocsolyában, fű alatt akartak játszani.

Ezután — egy héttel ezelőtt — következett az a mérkőzés, amely alkalmas volt arra, hogy fokmérője legyen a csapat színvonalának, hogy megmutassa a pozitívumokat és a hibákat. Arról volt szó, miképpen állja meg a Haladás a helyét a tavalyi bajnokcsapat, a Vörös Lobogó ellen. A vereség várható volt s a 3:4-es eredmény végső fokon hízelgő.

Érdemes azonban közelebbről megvizsgálni, hogyan alakult a mérkőzés. Az első félidő egyenes folytatása volt a Kinizsi elleni meccsel kezdődött felfelé-ívelésnek. A Haladás támadósora — a kezdeti megilletődöttséget leküzdve — felismerte a Vörös Lobogó védelmének hibáit s meglepetésszerű, de jól átgondolt támadásai ellen a bajnokcsapat tehetetlennek bizonyult. Három gólt sikerült rugni s csak a balszerencsén mult, hogy még több akció nem volt eredményes. A védelem is elég jól állt a lábán s még akkor is tartotta magát, amikor Faragó sérülése következtében át kellett csoportosítani. A félidőben mindenki azt hitte, hogy megszületik az idei idény eddigi legnagyobb meglepetése. Szünet után azonban teljesen megváltozott a játék képe: A Haladás védelme megzavarodott s a Vörös Lobogónak szinte pillanatok alatt sikerült kiegyenlítenie. Ezután a játék teljesen egyoldalúvá vált, a Vörös Lobogó állandóan a szegedi térfélen játszott s a Haladásnak még percekre sem sikerült a nyomás alól felszabadulnia. A csapat ereje fokról-fokra őrlődött fel s azt kell mondanunk, ezúttal a pesti csatárok balszerencséjén mult, hogy a győzelmet egyetlen góllal harcolták ki.

Mi lehet az oka annak, hogy a ragyogó első félidőbeli játék után — amely feltétlenül az eddigi fejlődés csúcspontját jelenti — teljesen ellentétes második félidő következett? Elsősorban az, hogy a Vörös Lobogó technikai és taktikai szempontból egyaránt felette áll a Haladásnak. A mi játékosainknak kétszer-háromszor annyi energiára volt szüksége ahhoz, hogy az első félidőt sikeresen fejezzék be, mint a Vörös Lobogó csapatának. A lendületet a szünet megtörte, a váratlan és egyáltalán nem szükségszerű két gól pedig teljesen felborította a csapat szellemét. A védelem tervszerűtlenül és kapkodóan kezdett játszani, legtöbbször a jobboldalon tömörült s fedezetlenül hagyta a Vörös Lobogó csatársorának jobbszárnyát. A sokk a csatárokra is átragadt, egyikük sem találta helyét, kitörésekre nem vállalkoztak, de a védelmet sem segítették. A kondicióval volt tehát baj, de nem annyira a fizikai, mint inkább a pszichikai kondicióval. A második félidő megterhelése túlságosan sok volt, a csapat szellemi egysége felbomlott. Ezen a téren kell tehát továbbfejlődni, itt kell kitartó munkával leküzdeni azokat a hibákat, amelyek — nem kis részben a megalakulás körüli hosszas vajudás s a kezdeti bonyodalmak eredményeképpen még most is megvannak.

H. E.

LÁTTUK-HALLOTTUK

A Magyar Irodalomtörténeti Intézet könyvtárának vannak olyan olvasói, akik olvasmányélményeikkel kapcsolatos észrevételeiket és kritikájukat közvetlenül a könyv lapjaira vezetik rá. Sokszor érthetetlenül, a megjegyzésekkel még távoli kapcsolatban sem álló rajzos illusztrációkkal is találkozunk. Nem volna hasznosabb, ha ezt a nagy gondolatgazdagságot kevésbbé bosszantó és káros publikációs úton közölnék a nyilvánossággal ezek a kétségtelenül figyelemreméltó olvasók?